

DE LES PIPES I ELS CAMELS A L'IMPERI

Cirsa, l'art de blanquejar

Quan una activitat econòmica obté beneficis mitjançant situacions socialment poc considerades o de legalitat dubtosa, s'imposa la necessitat de canalitzar aquests diners cap a activitats més considerades. Cirsa n'és un bon mestre.

Rafael Castelló

Quan el nostre protagonista té l'origen a un poblet d'Almeria; quan el nostre protagonista, de jove, venia pipes i caramels als cines de Terrassa; quan el nostre protagonista ara és un dels homes més rics de Catalunya, i li diuen Manuel Lao... Aleshores, la nostra història s'ha de titular «Cirsa, un imperi».

Manuel Lao, baixet, gros, és el prototip de l'empresari nord-americà que inicià la formació del capitalisme monopolista, a la fi del segle passat. Prototip d'empresari que parteix de vendre periòdics, tòpics, o pipes i caramels, menys tòpic, i arriba a ostentar el lloret d'emperador d'un imperi econòmic personal. Prototip d'empresari que, amb escassa preparació cultural i/o tècnica, té una especial visió per als negocis, un increïble olfacte d'allò que pot donar diners.

A hores d'ara, Cirsa declara uns beneficis empresarials que ronden els 5.000 milions de pessetes, sobre uns ingressos que s'aproximen als 40.000 milions de pessetes. Amb aquestes xifres, l'empresa és la quarta del sector i la setena en el *ranking* estatal d'empreses.

Però, ¿a què es dedica Cirsa? ¿Quina activitat econòmica desenvolupa?

Cirsa són les sigles que veiem cada dia en visitar el/s bar/s del barri on vivim o treballem, o qualsevol altre. En tots els bars. Son les sigles que es poden llegir a les màquines escurabutxaques. Són les sigles de l'imperi de Manuel Lao i del seu germà Juan: Companyia d'Inversions, SA.

Si comencem la història pel principi, però, s'entendrà millor. En la dècada dels quaranta, Cándido Lao s'instal·la a Terrassa, fugint de l'escàs futur que li oferia el poblet d'Almeria. Cándido i els seus fills, Manuel i Juan, comencen a treballar en la venda de pi-

pes, caramels i altres productes, pels cines de la ciutat, per passar, més endavant, a explotar un petit restaurant familiar: Egara.

Ara bé, el nostre protagonista sabia que pel mecanisme de les Coca-coles i cerveses al detall ningú no s'havia fet ric. Així, va organitzar l'explotació i la venda d'unes butlletes, «Boletos», de loteria instantània als bars. Les regles eren que el client, amb els diners de les tornes del rebentat o la copa, o de la pròpia butxaca, adquiria aquestes butlletes. Paperets que, en obrir-los, donaven o podien donar un premi immediat, que el barista espavilat pagava en espècie i no en metàl·lic.

Amb aquest mecanisme, aleshores il·legal, es bastí la primera pedra del que després seria Cirsa, s'aconseguí el primer milió de pessetes i els primers problemes amb la Guàrdia Civil, que dugueren Miguel Lao a la garjola.

Tanmateix, els beneficis d'aquesta

NOVETATS EN LLIBRES

NAVEGANT OBSCUR

Salvador Jàfer
Gregal Poesia, 7

GREGAL LLIBRES

DICCIONARI JURÍDIC
CATALÀ

Un volum de 14×21, 480 pàgines.

De venda a llibreries.
«Els diccionaris de l'Enciclopèdia».

ENCICLOPÈDIA CATALANA

EN BERNAT I EL NÚVOL

Salvador Comelles
Il·lustracions de Marta Balaguer
El Petit Esparver, 22

Una bella història, la del Bernat i Arí, el petit núvol, que descobreix un nou autor.

EDICIONS DE LA MAGRANA

NORBURY

Eduard Castellet
El Balanci, 195. 160 pàgs.

L'autor evoca la seva infantesa durant la guerra: els bombardeigs, la por, l'exili i la vida de cada dia d'un noi de sis anys, en unes proses escrites amb sensibilitat remarcable i bon gust literari.

EDICIONS 62

L'ANY DE LA INVASIÓ

Emili Piera
13/19 núm. 2

La lluita d'un poble imaginari per la seua llibertat.

EDICIONS DEL BULLENT

EL POETA I EL BANQUER

Pere Mata
Traducció de Fina Masdeu
Biblioteca Popular Curial, 1

Una història d'amor i revolució, ambientada en la Barcelona de mitjan segle passat.

CURIAL EDICIONS
CATALANES, S.A.

SET LLIBRES DE VERSOS

Joan Fuster
La Unitat, 119

Recull de l'obra poètica de Joan Fuster.

EDITORIAL TRES I QUATRE

MATEU, EL FILL D'EN MARC

Manuel Joan i Arinyó
Tros de Paper, núm. 24.

Alegria de viure, innocència i perversió: una novel·la eròtica excel·lent.

EDITORIAL EMPURIÉS

empresa foren empleats en la constitució d'una constructora, al principi dels setanta, Celasa, tot aprofitant, encara, les darreres empentes constructores del «boom» industrial. Però no serà fins 1977 que Manuel Lao done el salt més important en la seua vida econòmica.

Per aquells temps, es començava a construir a Andalusia unes màquines de joc. Funcionaven amb un duro, i tenien una espècie de pala que els amuntava a la vora d'una cascada. Els que queien n'empentaven d'altres de nivell inferior que, alhora, si queien, anaven a parar al jugador. De manera que podien multiplicar els duros que hi ficaven, amb una mica d'habilitat i sort.

La construcció d'aquesta màquina era il·legal, però Manuel Lao les compra totes al fabricant, al preu de 150.000 pessetes cadascuna. Amb les màquines adquirides, anava als pobles i les instal·lava als bars més propers als quarters de la guàrdia civil. Llavors, l'empresa era una distribuïdora anomenada Unosa (Unió d'Operadors, SA), que avui no té massa importància dins del grup. Si els del tricorni deien res, doncs, «con la música a otra parte». Si, per contra, no deien res, avant, es quedava fixa i n'instal·laven de noves al poble.

És a partir de 1979-80 quan comença a fabricar màquines sota el nom de Cirsa. I, així, el 1981, es revoluciona el mercat gràcies a la maquineta que anomenaven Mini Super Fruit. D'aquesta manera, entraren en el món dels videojocs i les màquines escurabutxaques. Màquines tipus A, dedicades als jocs, «marcianitos» i companyia. Màquines tipus B, les escurabutxaques. I les de tipus C, per a casinos i sales de joc, amb premis més sucosos.

És a dir, que en principi Cirsa es dedicà a comercialitzar màquines escurabutxaques abans de l'homologació necessària de la Comisión Nacional del Juego. I, per això, al novembre de 1980, a la Primera Fira de l'Automàtic a Castelldefels, aquesta Comissió hagué de precintar més del 90 per cent del material allí exposat. I, el 1982, el govern central trau un decret que disposa una sèrie de mesures que enfonsen els petits fabricants d'aquestes màquines. No, Manuel Lao. Arran d'aquest decret regulador de 1982, pel qual es prohibia l'existència d'aquest tipus de màquines recreatives, Lao organitzà una vaga surrealista. El comitè de vaga estava format pels encarregats, que en definitiva eren els únics fixos en plantilla, perquè la ma-

LLIBRERIA
TRES I QUATRE

Pérez Bayer, 11. Tel. 352 91 10. 46002-València

joria de gent eren joves amb contracte de tres mesos. Els viatges i les mobilitzacions, les pagava l'empresa. A la Generalitat, per Terrassa, a Madrid, a l'Abadia de Montserrat... El que no participava en la vaga es veia obligat a quedar-se en l'empresa a treballar, ¡per esquirol!

L'Estat de les autonomies complica la situació i Manuel Lao se n'aprofita. El 1982, la Generalitat es fa càrrec del tema del joc, però fins 1984 el go-

mencen a freqüentar tot tipus de festes i actes socials. Han creat més d'un premi, com ara el «Mejor Deportista del Año», conviden famosos a l'edifici de Cirsa per visitar-ne les instal·lacions... De moment, ja hi han passat personatges com les noies Bond, la dona de Thierry Sabine, l'organitzador del ral·li París-Dakar, a qui van retre un homenatge a Barcelona, el promotor d'imatge Alfredo Fraile, ahir amb Julio Iglesias, avui amb Cullell, o juga-

Un imperi econòmic personal bastit sobre els beneficis de les màquines escurabutxaques.

vern de Catalunya no el regula. Amb tot això, comença una campanya d'imatge per contrarestar els efectes negatius d'un article publicat a *Cambio 16*. En aquest article apareixien les rivalitats a cops de pistola entre Cirsa i el seu competidor Franco, suborns a l'administració, als càrrecs de la UCD implicats en les inversions... Lluís Miratvilles, conegut presentador de programes de televisió sobre tecnologies, és el cap de relacions públiques de Cirsa, i ara hi treballa com a adjunt a la presidència.

Aquesta companyia els basteix una bona imatge. Les relacions amb el partit en el govern són excel·lents, i visiten l'empresa Miquel Roca i Macià Alavedra. Aquestes bones relacions parteixen del decret de la Generalitat que permet, a Catalunya, l'existència de tres màquines en cada bar, una més que a la resta de l'Estat espanyol. Els Lao, segons distintes filtracions, haurien «tornat part d'aquest favor», i alguns dels membres del govern convergent serien socis accionistes de Cirsa.

Així mateix, i sempre dirigits per Lluís Miratvilles, els germans Lao co-

dors de futbol, com Migueli, o de bàsquet, com Epi... Visites que, a més de millorar la imatge de l'empresa, li han servit per arrebregar fons.

En qualsevol cas, els Lao no han oblidat el seu origen, el medi on es movien, i col·laboren sovint amb entitats associatives dels barris circumdants a l'empresa. Concretament, financen un grup ciclista que porta el seu nom, i han creat un premi on acudeixen molts ciclistes de renom, el «Memorandum Cándido Lao».

Tot i això, Manuel Lao es queixa que la «beautiful people» catalana, la «jet set» de Barcelona, no accepta relacionar-se amb un andalús que fa deu anys repartia pipes als cines de Terrassa. Es queixa que no volen anar a dinar o sopar a la seua mansió de Matadepera (el Vallès). Una mansió que té totes les comoditats de les que ixen a *Falcon Crest*, *Dinastia*, *Los Colby* o *Dallas*: piscina, parets de cristall, desjunis amb rosquetes de caviar rus autèntic.. Es queixa que no volen anar a caçar al «Molinillo», finca que tenen a Ciudad Real, on, sobre una extensió de 4.000 hectàrees, viuen al voltant de 1.500 cèrvids.

Tot aquest és el muntatge de relacions públiques necessari per a una empresa que s'ha convertit en *holding* personal. Tot aquest és el muntatge dissenyat per Lluís Miratvilles per a Cirsa, més concretament per als germans, Manuel i Juan Lao.

Avui Cirsa té una marxa de distribució i serveis des d'on es canalitzen les activitats comercials de totes les empreses del Grup. A Madrid, s'ha construït recentment un edifici de 3.600 metres quadrats, que albergarà les empreses Unipay i Copex, distribuïdores. A Màlaga, s'instal·len Juegomatic i Tecnoprom, sobre un espai de 4.200 metres quadrats. Delegacions a Granada, Còrdova, Jaén, Cadis, Palma de Mallorca, Eivissa, Maó, Santiago de Compostela, Lugo, Orense i Vigo. I, a més, inversions a Pecos, empresa que es dedica a la inversió agropecuària, i a Genper (Companyia General d'Operadors). Totes les obres corren a càrrec d'Ingresa (Internacional de Gestió Immobiliària, SA). I, darrerament, s'ha introduït en el sector alimentari mitjançant Cidsa (Companyia Internacional de Distribució, SA). Amb Cidsa s'abasten productes de consum per a l'hoteleria i compta amb dues marques pròpies: café Oquendo i whisky MacDermond. Sense oblidar que ha entrat en el negoci dels pistatxos i aviat comercialitzarà fruits secs sota la marca de Frugalinos. Cirsa és ara una companyia d'inversions que participa en tota la resta d'empreses.

Així, Unidesa és qui produeix les màquines, és la cadena de muntatge de màquines de tot tipus, des de videojocs, fins a escurabutxaques i màquines de pistatxos. En un primer moment, donava faena a petits tallers, ara hi treballen poc més d'uns 400 treballadors, a un ritme de quatre-centes o cinc-centes màquines diàries. Una producció forta, si pensem que el mercat dels bars està saturat; però la solució és fàcil. Així, exporten les màquines a l'exterior i les operadores obliguen que els bars les canvien una volta s'han amortitzat. Al mateix temps que hi ha un taller de reciclatge de les màquines obsoletes.

En aquests moments Unidesa compta amb un laboratori d'investigació que diu estar treballant en quatre fronts: telecomunicacions, sistemes de regulació industrial, terminals intel·ligents i terminals per al tractament de dades via teleprocés. Aquesta tasca li ha valgut el guardó internacional Trophy of Technology, del Trade Leader's Club, de Frankfurt, perquè, teòricament, aquesta diversificació de l'electrònica

DOMÈNEC UMBERT

aplicada estaria col·laborant amb empreses estrangeres i prepararia l'entrada a la CEE. Però, realment, saber que fa Cirsa, Unidesa, als seus laboratoris, és una incògnita, difícil d'esbrinar per als industrials del sector informàtic, que desconeixen absolutament per on van les coses.

El que sí que està clar és com ha entrat Cirsa en el camp de l'hoteleria. El poder de les operadores (que compren la màquina i es reparteixen el 50 per cent dels beneficis obtinguts), Valisa, Uniplay... per sobre dels bars és total. I ha arribat al punt en què Cirsa ha portat de bòlit les entitats bancàries des del moment en què finança a nul interès l'obertura de bars, o ampliacions i reformes. Els petits bars, ofegats per la precarietat de crèdits, i les pegues de la banca, acceptaven/accepten tots. D'aquesta manera, el Grup té una forma interessant d'amagar diners i blanquejar-los, en presentar-los com acomptes sobre els beneficis de les màquines que més tard instal·la.

Així, aplicant la mateixa tàctica, Cirsa ha creat Cidsa, empresa distribuïdora de productes de consum que, ara per ara, distribueix tres productes propis: els pistatxos, el cafe Oquendo i el

whisky MacDermond. La col·locació inicial dels productes es feia a través dels treballadors de les operadores, que pressionaven els propietaris dels bars, i que eren pressionats, a la vegada, per Cirsa. Amb aquest sistema es pensa introduir en el mercat els fruits secs, amb Frugalinos.

Però no queda aquí la cosa. També han creat Pecosa, dedicada a la investigació agro-pecuària: Ingessa, l'empresa immobiliària i constructora del Grup, que ara està fent una urbanització de luxe de 540 habitatges en total, a Esplugues, a l'entrada de Barcelona, destinada a milionaris, nous rics i executius, i que absorbeix una inversió de 4.000 milions de pessetes: La Mallola. Mudesca, que fa els mobles i les maquetes de les màquines... I un llarg etcètera, Tecnomatic, Star Game, Juegomatic, Tecnoprom...

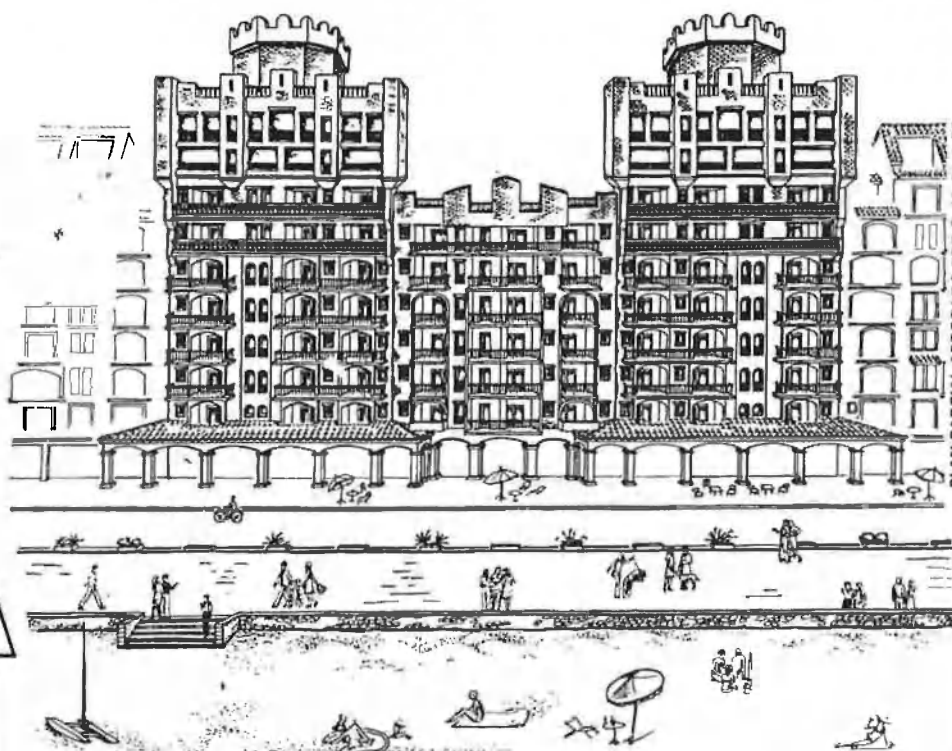
És a dir, un imperi econòmic personal que compta amb una plantilla que va dels 2.500 als 3.000 treballadors, el 90 per cent dels quals tenen una edat compresa entre 18 i 25 anys, amb 153 delegacions a tot l'estat i està format per 104 empreses. Són els fills dels pares que un dia arribaren a Terrassa i el Vallès en busca de treball i fortuna.

Així i tot, Manuel Lao se sent discriminat per les esferes socials i polítiques de Catalunya i ha intentat, repetides vegades, fer-se amb el Gran Casino de Terrassa, per instal·lar-hi la Fundació Lao. Actualment, té en projecte un Casino a les Illes Canàries, després de fracassar quan, al novembre del 1986, va optar a l'adjudicació de la Loto Catalunya, que va guanyar una empresa irlandesa. Pel que es veu, aquest tipus de lotos instantània ha fet baixar les recaptacions de les operadores, tot obligant a la diversificació, que al mateix temps serveix per a blanquejar els diners negres obtinguts en altres activitats, com el joc de les màquines escurabutxaques. Ja sols li queda la inversió a l'estranger, que sembla que ha començat, amb intents de muntar empreses al Brasil, tot i que no se li coneixen vinculacions amb grups estrangers.

Manuel Lao, casat, tres fills, sistema de seguretat ambulant, dos guardaespalles sempre al darrere, ha après com reflotar els diners, obtinguts en activitats socialment poc considerades, dels millors especialistes: poca infiltració d'informació, nul·la, és la regla fonamental. I Cirsa continua. □

torre de Serrans

PORT SAPLAYA

HABITATGES PLATJA DE DOS I TRES DORMITORIS I BAIXOS COMERCIALS

• Mínima entrada • Finançament fins a vint anys

• INFORMACIÓ I VENDES: AUTOPISTA VALÈNCIA-BARCELONA, Km. 4,5 (EIXIDA 2) • Tel. 371 36 11 • I en FICSA, Pau, 11 • Tels. 332 34 02/3/4